

Theatericoon herleid tot ware grootte

'Oom Toon' van de KVS werd een 'goed foute avond', die best wat fouter had mogen zijn.

De acteurs leven zich uit in opvallende pakken. © kvs

THEATER

VAN ONZE REDACTEUR

GEERT SELS

BRUSSEL | *Oom Toon* is een stevige kluiif, maar blijft desondanks lichtig. De speelse kwinkslagen met attributen verraden de signatuur van de Nederlandse gastregisseur Riëks Swarte. De opstelling van de acteurs aan de zijkanalen, met raids naar het hart van het podium, brengen het licht-afstandelijke teksttheater van Dito'Dito, nu opgegaan in KVS, in gedachten.

De productie is tegelijk geschiedenis, een familievertelling, de evolutie van een individu, een brievenroman en een theatercitaat uit vervlogen dagen. Het is een kroniek waarin kleine besognes afwisselen met grote zorgen, solidair tegen de achtergrond van de grote geschiedenis.

In de vorm is dit geen theaterproductie als zoveel andere. De grote schouwburg van de KVS is een antichambre, waarin de voorgeschiedenis en de nasleep van de voorstelling zitten. Het hoogtepunt in de carrière van Oom Toon, in de theaterhandboeken bekend als Anton Van de Velde, is *Tijl* (1926) en speelt zich aan de overkant van de straat af in de KVS-Box.

Voor de eerste statie heeft Swarte de flexibiliteit van de vernieuwde schouwburg getest en de speelrichting omgekeerd. Het publiek zit op het podium en kijkt de zaal in. Laag voor laag pelt Swarte voorhangen en panelen weg, alsof we geleidelijk verder doordringen in het privédominon van deze familie. Het ene deel is ten tijde van de Eerste Wereldoorlog in Merkssem blijven wonen. Dit is de tak van Anton Van de Velde, die zich ontwikkelt tot schrijver, en via de Vlaams-katholieke filiatie deel gaat uitmaken van het Vlaamsche Volkstoneel. De andere kant, die van zijn schoonbroer Jos De Klerk, nam de wijk naar het veiliger Haarlem.

Hun gecorrespondeerde bloedbroederschap krijgt mooi vorm als Willy Thomas het eerste deel van de brief zegt en Guy Dermul het slotdeel overneemt. Op toneel is 250 kilometer te herleiden tot 2,5 meter. Geografische afstand wordt gecounterd door emotionele nabijheid.

Met *Tijl* werd het toenmalige publiek tot eigenwaarde bewogen,

vreemd genoeg met de recentste avant-garde inzichten. In deze reconstructie zien de decorstukken van René Moulaert er aandoenlijk amateuristisch uit, en klinkt de originele pianomuziek nog zeer gedreven en gloedvol.

Zoals eerder in *Frankenstein* en *Written on the wind*, stoeit Swarte met grondspots die grote slagschaduwten afwerpen en uitvergroot expressionistisch spel. Als in een bonte avond duiken figuren op als Don Quichote, de wandelende jood en de vliegende Hollander. Zwaar gegrimeerde acteurs in wonderbaarlijke pakken mogen zich uitleven. Het gemak waarmee Lucas Smolders, Tania Van der Sanden of Willy Thomas daarmee omgaan, legt bloot hoe onevenwichtig de KVS-casten dit seizoen wel eens durven zijn.

Het publiek zit op het podium en kijkt de zaal in

Het pathetische verhaal van Tijl die zijn Nele verliest, roept vragen op of dit nu de parel aan de kroon van onze theatergeschiedenis is. De schrijftuur maakt woeste bokkensprongen, maar vergeet niet een gebedje voor te schrijven onder een Mariabeeld, of klaagt bekrompen aan hoezeer het ouderlijk huis bezoedeld is door vreemde invloeden.

Een perfect bruggetje naar deel drie van deze *rise and fall*, en een kolfje naar de hand van de KVS, die graag de ideologische lading van iconen tegen het licht houdt. De smoezelige betrokkenheid van Van de Velde en De Klerk bij de bezetting, wordt echter blauwblauw gelaten. In plaats daarvan deemstert de voorstelling zachtjes weg op het smalst denkbare thema: moeder de vrouw die zegt dat het zo moest zijn. *Oom Toon* blijft hierdoor hangen bij een goedgegemutst familie-epos.

KVS speelt 'Oom Toon'. Gezien 30/6, KVS in Brussel. Nog van 4 tot 7/7 (20 uur) en op 8/7 (15 uur). In de KVS, Lakensestraat 146, Brussel. Inlichtingen 02-210.11.12